

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

279

Vragen van lid **Thijssen** (Groenlinks-PvdA) aan de Minister van Economische Zaken over *schrappen huidig stikstofbeleid* (ingezonden 5 september 2024).

Antwoord van Minister **Beljaarts** (Economische Zaken) (ontvangen 15 oktober 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 108.

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Streep door natuurbeleid vorige kabinet, huidige stikstofaanpak provincies van tafel»?¹

Antwoord 1

Ja

Vraag 2

Welke sectoren in de Nederlandse economie hebben stikstofruimte nodig om te kunnen ondernemen?

Antwoord 2

Allereerst ervaren veel PAS-melders op dit moment grote problemen bij het voeren van hun onderneming. Het is voor het kabinet de hoogste prioriteit om hen perspectief te bieden. Wij werken daar hard aan en hebben uw Kamer daarover geïnformeerd via onder andere de Kamerbrief van 12 april jl. (Kamerstuk 35 334, nr. 295). De meeste PAS-melders werken in de agrarische sector. Naast de landbouw zijn de voornaamste sectoren die ruimte nodig hebben (woning)bouw, mobiliteit, industrie en energie. Voor alle nieuwe projecten/activiteiten van welke sector dan ook, die mogelijk gevolgen kunnen hebben voor een nabijgelegen Natura 2000-gebied, geldt dat er getoetst moet worden of een natuurvergunning nodig is.

Vraag 3

Welke sectoren in de Nederlandse economie hebben de komende jaren stikstofruimte nodig om te kunnen investeren, innoveren zodat er banen in Nederland blijven en er geld verdiend kan blijven worden?

¹ NOS, 4 september 2024, «Streep door natuurbeleid vorige kabinet, huidige stikstofaanpak provincies van tafel». (<https://nos.nl/artikel/2535751-streep-door-natuurbeleid-vorige-kabinet-huidige-stikstofaanpak-provincies-van-tafel>)

Antwoord 3

Zie antwoord 2. De vraag suggereert dat door de stikstofproblematiek alle banen uit Nederland zullen verdwijnen en er minder geld zal worden verdiend. Dat is niet het geval. Wel geeft de schaarse stikstofruimte belemmeringen voor uitbreidingen van bedrijven en nieuw te ondernemen activiteiten.

Vraag 4

Hoe kunnen bedrijven en sectoren nu een stikstof-/natuurvergunning krijgen? Als dat nu nog niet duidelijk is, wanneer is die duidelijkheid er wel? En wat betekent elke maand vertraging voor de Nederlandse economie? Hoeveel investeringen kan Nederland hierdoor mogelijk mislopen?

Antwoord 4

In Nederland kennen wij geen stikstofvergunning, maar een natuurvergunning. Bedrijven hebben geen vergunning nodig als het nieuwe project/de nieuwe activiteit die zij voor ogen hebben geen significante gevolgen op de natuur in Natura2000-gebieden kan hebben. Wanneer dat niet kan worden uitgesloten, dient een passende beoordeling te worden gemaakt die de mogelijke gevolgen van het project voor het Natura 2000-gebied op de instandhoudingsdoelstellingen in beeld brengt. De natuurvergunning voor het project kan enkel verleend worden wanneer uit de beoordeling de zekerheid is verkregen dat het project geen significante effecten kan hebben voor het Natura 2000-gebied.

Een mogelijkheid die ondernemers hebben is het nemen van mitigerende maatregelen indien het voorgenomen project (extra) stikstof gaat uitstoten dat een nabijgelegen Natura2000-gebied zou kunnen schaden. Onder mitigerende maatregelen valt het gebruik maken van stikstofbanken en extern salderen. Extern salderen is het overnemen van stikstofruimte van een (ander nabijgelegen) bedrijf dat geheel of gedeeltelijk stopt. Bij deze transactie wordt altijd minimaal 30% van de beschikbare ruimte afgeroomd ter correctie van de latente ruimte (ongebruikte ruimte) in natuurvergunningen. Bij elke extern saldeertransactie moet er getoetst worden op het zogenaamde additionaliteitsvereiste. Het additionaliteitsvereiste stelt dat de extern saldeertransactie enkel doorgang mag vinden indien de depositiedaling niet nodig is om de verslechtering van het Natura2000-gebied te voorkomen en perspectief te houden op herstel. Dit geldt zowel voor externe saldeertransacties waarbij overheidspartijen zijn betrokken als bij transacties tussen private partijen. Vertraging voor het verkrijgen van een natuurvergunning kan de economie schade berokkenen, omdat projecten die als wenselijk gezien worden geen doorgang kunnen vinden. Dat dit verstorend is voor economische activiteit is evident. Het kwantificeren van de economische schade is lastiger; er is eerder aan de Kamer toegezegd om de economische gevolgen van de stikstofproblematiek te laten onderzoeken.² Wij verwachten de resultaten van het onderzoek in het eerste kwartaal van 2025.

Vraag 5

Herkent u het beeld dat wordt geschetst door onder andere Bouwend Nederland en Netbeheer Nederland dat de schaarse stikstofruimte de woningbouwopgave en de energietransitie in de weg zit?

Antwoord 5

Ja, de schaarste in stikstofruimte is een van de factoren die belemmeringen opwerpt in het realiseren van projecten in de woningbouw en energietransitie. Dit komt veelal door de onzekerheid over het verkrijgen van een vergunning waardoor (private en publieke) investeringen worden af- of uitgesteld (incl. om- en verbouw productielocaties). Dit betreffen onder meer investeringen in energie-infrastructuur die randvoorwaardelijk zijn voor het oplossen van de congestieproblematiek en het terugbrengen van broeikasgas- en stikstofemissies.

In de woningbouwsector leidt het vooral tot vertragingen van bouwprojecten.

---

² Beantwoording Kamervragen over het vestigings- en ondernemingsklimaat, - (overheid.nl), Kamerbrief DGBI-O / 45332852

Vraag 6

Op de langere termijn, zeg 5 tot 10 jaar, wat betekent het voor de Nederlandse economie en voor de Nederlandse welvaart als er geen stikstofvergunningen kunnen worden afgegeven omdat er nog geen beleid is of dit beleid juridisch niet houdbaar is?

Antwoord 6

Dat zou de Nederlandse economie schade kunnen berokkenen, maar het is onduidelijk hoeveel precies. Het CPB heeft in hun Centraal Economisch Plan (CEP, 2023) gesignaleerd dat de onzekerheid rondom de uitvoering van het stikstofbeleid slecht is voor het investeringsklimaat. Dit leidt volgens het CPB tot uit- en afstel van investeringen. De impact op de economie en samenleving (ook op verduurzaming) zal op middellange termijn daadwerkelijk voelbaar zijn. Het laat zich volgens het CPB alleen lastig kwantificeren. Om hier meer inzicht in te krijgen is aan de Kamer een onderzoek toegezegd om de belangrijkste economische gevolgen van de stikstofproblematiek in kaart te brengen (zie ook het antwoord bij vraag 4). Ter illustratie kunt u ook reeds kennismaken van diverse position papers van deelnemers aan een rondetafel over dit onderwerp in de Vaste Kamercommissie Economische Zaken op 13-09-2023.³

Vraag 7

Eerder becijferde het Financieel Dagblad dat de economische schade van de stikstofcrisis € 28 miljard bedroeg⁴, dat is bijna twee jaar geleden. Hoeveel is de schade ondertussen opgelopen? Kan de Minister dit zo goed mogelijk onderbouwen en anders een zo goed mogelijke schatting maken?

Antwoord 7

Het is moeilijk om de totale omvang van de economische schade goed in te schatten. Het is namelijk een uitdaging om misgelopen investeringen te identificeren en een oorzakelijk verband tussen deze misgelopen investeringen en de stikstofproblematiek vast te stellen. Zoals vermeld bij de beantwoording van vragen 4 en 6, wordt momenteel een onderzoek verricht waarin de economische gevolgen van de stikstofproblematiek in kaart worden gebracht. In het debat van 4 september heeft MLVVN toegezegd de kamer hier begin 2025 over te informeren.

Vraag 8

Bent u in contact met uw collega van landbouw over de gevolgen van het schrappen van het stikstofbeleid voor de Nederlandse economie, of is daar op ambtelijk niveau contact over? Welke boodschap brengt u daarbij over? Kan de communicatie tussen Ministers en ministeries hierover worden gedeeld met de Kamer?

Antwoord 8

Het kabinet is zich doordrongen van de noodzaak om te komen tot oplossingen voor de stikstofproblematiek en de economische gevolgen daarvan. Er wordt samengewerkt aan een nader (objectief) onderzoek naar de economische gevolgen van de stikstofproblematiek. In het debat van 4 september heeft MLVVN toegezegd de kamer hier begin 2025 over te informeren.

³ Procedurevergadering commissie voor Economische Zaken en Klimaat | Tweede Kamer der Staten-Generaal

⁴ FD, 22 november 2022, «Schade door politieke stikstofcrisis is al € 28 mrd». (https://fd.nl/economie/1453492/schade-door-politieke-stikstofcrisis-is-al-28-mrd?utm_medium=social&utm_source=app&utm_campaign=earned&utm_content=20240904&utm_term=app-ios&gift=KFbLt)